

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2464

Vragen van het lid **Leijten** (SP) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *de wederom gesponsorde Koningsdagborrel van de ambassade in Brussel, ook wel de Permanente Vertegenwoordiging genoemd* (ingezonden 10 april 2019).

Antwoord van Minister **Blok** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 29 april 2019).

Vraag 1, 2 en 3

Kunt u aangeven hoe via de Gedragscode Integriteit Rijk gekomen is tot de keuze voor sponsoring van de Koningsdagborrel door het Saudi-Arabisch bedrijf Sabic?^{1 2}

Op welke wijze is het feit dat dit bedrijf grotendeels in handen is van de Saudische overheid is meegewogen?

Vindt u het integer om een borrel van de Nederlandse Staat te laten sponsoren door een Saudisch bedrijf, zeker na de internationale positie van het kabinet na de moord op journalist Khashoggi? Kunt u uw antwoord toelichten?³

Antwoord 1, 2 en 3

Nederlandse diplomatieke vertegenwoordigingen, zoals ambassades en Permanente Vertegenwoordigingen, kunnen gebruik maken van sponsoring bij de viering van Koningsdag en andere evenementen. Diplomatieke vertegenwoordigingen houden zich hierbij aan de breder geldende principes van onpartijdigheid, transparantie en vermindering van belangenverstrengeling en inmenging in besluitvorming.

Nederland heeft, net als veel gelijkgestemde landen, de moord op Jamal Khashoggi sterk veroordeeld en opgeroepen tot grondig, geloofwaardig en transparant onderzoek. Hiertoe is op 7 maart jl. nogmaals opgeroepen in een gezamenlijke verklaring in de VN-mensenrechtenraad. Tegelijkertijd houdt Nederland de dialoog met Saoedi-Arabië open en zoeken we samenwerking daar waar we gedeelde belangen hebben. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld regionale stabiliteit, buitenlandse financiering van religieuze instellingen in Nederland en Nederlandse bijdrage aan de Saoedische economische diversificatieagenda Vision 2030. Er is geen sprake van een boycot van

¹ Telegraaf 10 april 2019; «Saoedische sponsor EU-borrel»

² Gedragscode Integriteit Rijk: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2017-71100.html>

³ Hoekstra niet naar Saoedi-Arabië: <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/4454991/hoekstra-niet-naar-saoedi-arabië-vanwege-verdwijning-khashoggi>

Saoedische bedrijven. In deze context wordt de koningsdagreceptie van de PVEU dit jaar gesponsord door o.a. het bedrijf Sabic: een belangrijke investeerder en werkgever in Nederland, vooral in Limburg. Naast Sabic sponsoren nog ongeveer 14 andere bedrijven dit jaar de koningsdagreceptie. Al deze sponsoring gebeurt volgens de geldende regels.

Vraag 4 en 5

Op welke wijze is gekomen tot de keuze voor sponsoring door ING terwijl deze bank net de megaboete van 775 miljoen euro vanwege jarenlang toestaan van witwassen heeft gekregen?⁴

Bent u ervan op de hoogte dat het Ministerie van Financiën heeft aangegeven er niet zeker van te zijn de ING nog langer als staatsbank te willen vanwege de megaboete vanwege witwassen? Zo ja, welk signaal denkt u dat ING krijgt als zij tegelijkertijd door de Nederlandse Staat wordt gevraagd een Koningsdagborrel te sponsoren?⁵

Antwoord 4 en 5

De ontvangst ter gelegenheid van Koningsdag wordt door een aantal bedrijven gesponsord, waaronder ING België. Zoals hierboven beschreven, voldoet deze sponsoring aan de breder geldende principes van onpartijdigheid, transparantie en vermindering van belangenverstrengeling en inmenging in besluitvorming. Deze sponsoring staat geheel los van de schikking die ING Bank N.V. met het Openbaar Ministerie heeft getroffen en heeft geen enkele invloed op een eventueel besluit over het huisbankierschap van de Nederlandse Staat.

Vraag 6 en 7

Vindt u het wenselijk dat Shell wederom toegang koopt tot de Nederlandse overheid door deze Koningsdagborrel te sponsoren? Kunt u uw antwoord toelichten?

Wat vindt u ervan dat Shell wel ingaat op sponsoring van de Permanente Vertegenwoordiging, maar dat zij weigert in te gaan op een uitnodiging van de Kamer?⁶

Antwoord 6 en 7

De Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland, waaronder de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de Europese Unie, staan vanuit hun taakuitvoering in contact met burgers, bedrijven, NGO's en medeoverheden. Van toegang «kopen» tot de Nederlandse overheid is geen sprake.

Het is niet aan mij een oordeel te hebben over de redenen waarom Shell de uitnodiging van de Kamer heeft afgeslagen. In zijn algemeenheid geldt wel dat ik van mening ben dat er goede redenen moeten zijn waarom een uitnodiging van de Volksvertegenwoordiging wordt afgeslagen.

Vraag 8, 9 en 10

Kunt u uitleggen hoe het beleid om te werken met sponsoring transparant moet zijn en er belangenverstrengeling voorkomen moet worden, maar dat er tegelijkertijd geen overzicht beschikbaar is van welke sponsoren welke feest op een ambassade sponsoren – zoals uit antwoord op eerdere Kamervragen bleek?⁷

Kunt u aangeven wat de criteria zijn om een bedrijf uit te sluiten van sponsoring? Bestaan dit soort criteria? Kunt u uw antwoord toelichten?

Kunt u aangeven hoe de Gedragscode Integriteit Rijk van invloed is op een ambassade en de sponsoring van evenementen? Welke artikelen zijn van toepassing om aandacht te hebben voor (de schijn van) belangenverstrengeling?

⁴ <https://fd.nl/ondernemen/1268145/om-deelt-dreun-uit-aan-ing-om-witwassen>

⁵ <https://www.parool.nl/amsterdam/ing-kan-rol-huisbankier-amsterdam-verliezen~a4604213/>

⁶ <https://www.rtlz.nl/algemeen/politiek/artikel/4671636/shell-loon-bomen-planten-belastingontwijking-afwezig>

⁷ Beantwoording Kamervragen over sponsoring van de Koningsdagborrel: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/04/30/kamerbrief-over-sponsoring-van-de-koningsdagborrel-op-de-nederlandse-permanente-vertegenwoordiging-in-brussel>

Antwoord 8, 9 en 10

Belangenverstrengeling tussen sponsors en de Nederlandse overheid wordt onder meer vermeden door de volstreekte duidelijkheid van de redenen waarom een bedrijf de ontvangst ter gelegenheid van Koningsdag, of een ander evenement, sponsort; de bijdragen zijn uitsluitend bedoeld om de ontvangst voor de gasten van de Nederlandse vertegenwoordiging en/of de Nederlandse gemeenschap mogelijk te maken. De «tegenprestatie» voor deze sponsoring bestaat uit het vermelden van de bedrijven op de uitnodiging, waardoor transparantie is verzekerd. De bedragen die sponsors betalen zijn relatief bescheiden: zij lopen uiteen van een bijdrage in natura tot enige honderden tot (in het geval van de PV in Brussel) maximaal drieduizend euro. Ik ben van mening dat op deze manier de onafhankelijkheid van de Nederlandse overheid is gewaarborgd en in lijn is met art. 4.1 van de Gedragscode Integriteit Rijk.

In de instructie die aan alle Nederlandse vertegenwoordigingen is gestuurd, staat onder meer dat partijen met bepaalde politieke of religieuze ideeën van sponsoring zijn uitgesloten. Het is vervolgens aan de vertegenwoordiging zelf om de afweging te maken. Dit geldt ook voor het vermijden van de schijn van belangenverstrengeling. Hoewel dit risico gering is vanwege het feit dat het beleid in Den Haag wordt gemaakt, kan er altijd een reden zijn waarom er een (schijn van) belangenverstrengeling is. De basisregel die in de instructie is opgenomen, is dat bij twijfel over belangenverstrengeling geen sprake kan zijn van sponsoring.

Om bovenstaande redenen (het doel van de sponsoring is helder, de «tegenprestatie» betreft de vermelding op de uitnodiging, de bijdragen zijn bescheiden, partijen met politieke of religieuze zijn uitgesloten, de (schijn van) belangenverstrengeling wordt vermeden en het beleid wordt in Den Haag gemaakt) zie ik geen toegevoegde waarde in het centraal bijhouden van de sponsorbijdragen.

Vraag 11

Kunt u voor alle sponsors van de Koningsdagborrel; te weten: Heineken, Ahold Delhaize, ING, Tata Steel, KPN, Provincie Zeeland, Oesterij, G4S, Houthoff, Sabic, Liberty Global, Rabobank, Shell, RELX, Phillips, DSM aangeven welke bijdrage zij geven – en in welke vorm – aan de Koningsdagborrel?

Antwoord 11

Sponsorbijdragen worden bijgehouden door de Permanente Vertegenwoordiging. Het gaat om een totaalbedrag van vijftienduizend euro, waarbij de individuele bijdragen uiteen lopen van bijdragen in natura tot enige honderden tot maximaal 3.000 euro. Omdat de bedrijven die een sponsorbijdrage hebben gedaan er niet van uitgingen dat hun afzonderlijke bijdrage publiek zou worden gemaakt, geef ik er de voorkeur aan deze bijdragen vertrouwelijk te behandelen.

Vraag 12

Kunt u voor alle sponsors van de Koningsdagborrel laten weten welke andere contacten er gedurende het jaar zijn geweest tussen de Permanente Vertegenwoordiging en deze sponsors alsmede de aard van die contacten? Waren dat gesprekken, organiseren van evenementen, spreken op eenzelfde bijeenkomst en alle mogelijke andere officiële vormen?

Antwoord 12

Zie ook het antwoord op vraag 6. De Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland, waaronder de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de Europese Unie, zijn een ontmoetingsplaats voor contacten met burgers, NGO's, medeoverheden, bedrijven etc. Dit past binnen het beleid als overheid benaderbaar te willen zijn. Zakelijke gesprekken die op de PV plaatsvinden worden bijgehouden in een gesprekkenlijst. De Nederlandse PV is een van de weinige PV's in Brussel die op een dergelijke wijze de ontmoetingen tussen medewerkers en belangenvertegenwoordigers bijhoudt. In mijn Kamerbrief van 11 maart jl. (Schriftelijke reactie op het rapport «Captured states») ben ik uitgebreider ingegaan op deze gesprekkenlijst. Op de PV worden daarnaast externe bijeenkomsten georganiseerd, door de PV zelf of door derden. Bij derden gebeurt dit alleen als de onderwerpen

passen binnen de Nederlandse EU-agenda of duidelijk de Nederlandse gemeenschap dienen, zoals het recente NOS-lijsttrekkersdebat. Tot slot vinden ook buiten de PV formele en informele ontmoetingen plaats.

Vraag 13

Bent u bereid om per direct de sponsoring van dit soort Holland-promotieborrels te staken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 13

Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland zijn gericht op de behartiging van belangen van Nederlandse burgers en bedrijven in het buitenland. Contacten met de Nederlandse gemeenschap, maatschappelijke organisaties, gouvernementele en non-gouvernementele organisaties en bedrijven zijn daar een essentieel onderdeel van. Dit geldt ook voor de organisatie van evenementen gericht op het externe netwerk, zoals een ontvangst ter gelegenheid van Koningsdag. De regels rondom sponsoring van evenementen zijn zeer duidelijk op het terrein van integriteit en voorkomen van belangenverstrengeling. Ik zie dan ook geen reden om sponsoring te verbieden.